

Förskolans handlingsplan för att möta barn med flera språk

Barn med flera språk i förskolan

Förskolan är ansvarig för att arbeta med modersmålsstödet och för att arbeta med värderingar och attityder. Stödet handlar om att visa intresse för barnens modersmål, uppmuntra att modersmålet talas i hemmet, vara nyfiken och positivt inställd till flerspråkighet. Förskolan skall stödja de flerspråkiga barnen i deras utveckling så väl i de egna som i det svenska språket.

Inför inskolningen av flerspråkiga barn

Frågor till inskolningssamtalet se **bilaga 1**. Samtalet skall äga rum innan inskolningen.

Sätt upp skyltar med ”Välkommen” skrivet på de olika språk som finns på förskolan, inklusive svenska.

Skriv ut ”**Förskolan är till för ditt barn**” och ”**Två språk eller flera**”, på aktuellt språk och lämna till vårdnadshavare. Hämtas från www.skolverket.se

Använd tolk vid behov under inskolningssamtalet. Försök hålla information tydlig och kort. Lämna skriftlig information om t.ex. datum för olika evenemang/aktiviteter. Tolk via integrationscentrum 028018683. Tolkförmedling (telefonolk) 0243749008 eller 024374900.

Tala om vikten av att vårdnadshavare talar sitt modersmål hemma. Barn klarar av att lära två eller flera språk samtidigt.

Ta fram vardagsord som passar verksamheten och dagsrutinerna. Be föräldrarna eller tolk översätta till modersmålet under inskolningen. Koppla ordet till en bild och tecknen för ordet. **Se bilaga 2.**

Låna böcker på biblioteket på barnets modersmål. Finns också böcker att söka på internet.

Använd föräldrarna som informationskälla. Finns det lekar, ramsor, sånger etc. som pedagogerna kan använda sig av?

Visa konkret med bilder eller kläder vad barnet behöver för att vistas i förskolans verksamhet.

Informera om kommunens försäkring av förskolans barn.

Föräldrasamverkan

Förväntningarna, från både vårdnadshavare och förskolan kan vara olika. Därför är det av stor vikt att fundera över, hur förskolan introduceras för de nya föräldrarna. Det är viktigt att förskolan involverar och engagerar föräldrarna i verksamhetens arbete och se föräldrarna som ett stöd och en resurs.

Välkomna vårdnadshavare, släktingar och vänner till att läsa och berätta. Arbeta aktivt medsagor parallellt med hemmet (böcker som redskap). Uppmuntra vårdnadshavarna att själva låna böcker på sitt hemspråk på biblioteket.

Skapa goda kulturmöten t.ex. runt maten – be att få recept på speciella maträtter.

Språkutvecklande arbetssätt

Barnen ska bli lyssnade till, talade med och ha möjligheter att praktisera det svenska språket i utmanande situationer.

Se varje barns språk och kulturella bakgrund som en möjlighet och tillgång i barngruppen. Var nyfiken på varje barns erfarenhet och kunskaper.

Barnens egen motivation och lek lust är två viktiga drivkrafter för språkutveckling, arbeta utifrån det.

Lär er och barngruppen enstaka ord eller fraser på olika språk.

Uppmuntra om barnet har ett särskilt intresse för något. Låt barnet visa det för barngruppen. Kom ihåg att ge barnen mycket talutrymme. (Undersökningar visar att personalen står för majoriteten av vad som sägs i förskolorna. Barnen behöver få prata mer!)

Organisera för lek där vuxna kan vara länkar/broar mellan barnen i leken.

Visa stort engagemang och intresse för de nya barnen, det smittar till de övriga barnen.

Bjud in till lekteman som bygger på sådant barnen har erfarenhet av. (Som t ex läkarbesök.)

Ge barnen i gruppen gemensamma erfarenheter (t ex utflykter) och kunskaper som kan ge grund för gemensam lek och gemensamma samtal.

Erbjud gemensamma aktiviteter för barn med samma modersmål.

Möblera och placera ”lekmaterial” på ett sätt som gör det tydligt vad man kan göra vid olika ”stationer”.

Konkretisera och förstärk språket med föremål och bilder. Använd gester, mimik och tecken som stöd i kommunikationen. Använd flanosagor. Bygg upp en ”bildbank” och ge den aktiv del i språkandet.

Tänk på att som personal använda ett och samma ord för saker och uttryck istället för synonymer, slangord mm. när barnen är nya hos oss. (Det kan vara att man bestämmer sig för om det heter macka eller smörgås.)

Ibland är det lämpligt att lära ut en flerords sats som t ex ”Får jag vara med?”

”Gör språket”: Till exempel... ”gardin” gå fram och ta i gardinen. Både vuxna och barn kan ”göra språket”.

Använd språklekar, sagor, rim och ramsor, sång, musik, bild, rörelse och drama för att skapa språkutveckling.

Lärlarlett skapande ger goda tillfällen för samtal och delaktighet.

Måltiderna är viktiga tillfällen för samtal och delaktighet.

Synliggöra det interkulturella arbetet genom kartor, flaggor, ord, alfabet, böcker m.m.

Uppmärksamma olika kulturella traditioner. Använd gärna en mångkulturell almanacka. Synliggör likheter och skillnader.

Använd leken och fantasin i det interkulturella arbetet. Knyt ihop med exempelvis ”resande”, leksaker, förpackningar och maträtter som speglar andra länders traditioner.

Tips och länkar

Be att få låna barnens favoritmusik eller be dem spela in musiken. Det kan vara bra för att små barn skall känna sig hemma.

Samverkan med skolan. Barn med annat modersmål kan komma till förskolan och läsa sagor för barnen.

Samverkan med integrationsmyndighet och SFI

Tecken som stöd

Språkpåsar

Biblioteket

www.ur.se

www.skolverket.se/skolutveckling/larande/sprak/flersprakighet

Att lära sig flera språk.

All språkutveckling sker i meningsfulla sammanhang. (Det handlar alltså inte om översättning av ett språk till ett annat.) En meningsfull och rik språklig miljö kännetecknas av att barnet blir lyssnat till, talat till och får möjligheter att praktisera språket i språkligt utmanande situationer. Böcker, bilder och symboler bidrar till språkligt utveckling.

När barn lär sig **flera språk samtidigt**, simultant, utvecklas språken på så sätt att det liknar enspråkiga barns språktillägnande. I ett tidigt skede kan barnet blanda språken, men finner snart fonologiska och sociala strategier för att skilja dem åt. Barn som lär sig två språk samtidigt lär sig generellt att tala lite senare än enspråkiga barn, men individuella skillnader gäller. Skillnaderna i takt ligger inom den normala variationen som enspråkiga barn uppvisar. För ett barn som växer upp med två språk är det lika självklart som att växa upp med ett.

När ett barn lär sig **språket successivt** innebär det att barnet redan har utvecklat ett eller flera språk när det lär sig det nya språket. Detta anses kunna ske först i treårsåldern då barnet anses ha tillägnat sig grundläggande samtalsfärdighet, ordförråd och grammatik. Barnet har ett språk och en kognitiv mognad som gör att inläringen av ett andraspråk sker utifrån det. Men att lära sig ett språk kräver ansträngning, både att utveckla ett förstaspråk och att utveckla ytterligare språk. Baskommunikationsfärdigheter i ett andraspråk uppnår de flesta barn på 2-3 år.

Det är inte ovanligt att ett barn **till en början tystnar** när det kommer i ett nytt sammanhang. Tystnaden kan pågå längre eller kortare tid. (Varar tystnaden upp emot sex månader kan det handla om en språkstörning.) Ett annat barn **använder sig av de få ord han/hon snappat upp**. Barnet kan också på ett ickeverbalt sätt be om hjälp t ex med gester eller på annat sätt söka uppmärksamhet. Protester kan t ex användas för att hävda sin vilja. Att locka till skratt genom att skämta och göra grimaser kan vara ett framgångsrikt sätt för att ickeverbalt skapa kontakt med andra barn och vuxna. (Det är viktigt att barns olika strategier förstås och bemöts på ett språkutvecklande sätt.) En del barn börjar med "ettordsyttanden"

(sko, mjölk, han, hon, leka, äta) och övergår till ”tvåordsyttranden” (äta mat, sitta här, gå ut), oftast oböjda. Andra plockar upp fasta uttryck och använder dem flitigt. Verbalt mer aktiva barn får fler erfarenheter än de mer försiktiga barnen, som lyssnar och försöker tolka situationer och språkanvändningen. De mer försiktiga måste man erbjuda sammanhang att komma igång i.

När man använder **flera språk i ett samtal eller en mening** är det exempel på kodväxling. Forskningen visar att det står för ett ”smart språkande”, ett språköverskridande som gynnar samtalandet. (Tidigare betraktades det som ett uttryck för bristande språklig förmåga.)

Utdrag ur förskolans styrdokument

Skollagen, (2010:800)

Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. (8 kap 10 §).

Läroplanen för förskola, Lpfö98/10

Den växande rörligheten över nationsgränserna skapar en kulturell mångfald i förskolan, som ger barnen möjligheter att grundlägga respekt och aktning för varje människa oavsett bakgrund.

Det svenska samhällets internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Förskolan är en social och kulturell mötesplats som kan stärka denna förmåga och förbereda barnen för ett liv i ett alltmer internationaliserat samhälle.

Medvetenhet om det egna kulturarvet och delaktighet i andras kulturer ska bidra till att barnen utvecklar sin förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Förskolan kan bidra till att barn som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Språk och lärande hänger ouplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling. Förskolan skall lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta tillvara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen. Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden. Förskolan skall medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål.

Förskolan ska sträva efter att varje barn

utvecklar sin identitet och känner trygghet i den

känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer

som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Bilaga 1.

Inskolningssamtal för barn med flera språk

Barnets namn:

Barnets personnummer:

Adress:

Barnets hemland:

Barnets modersmål:

Vårdnadshavarens namn:

Telefonnummer:

Modersmål:

Vårdnadshavarens namn:

Telefonnummer:

Modersmål:

Syskon i familjen:

Vilka/vilket språk pratas i hemmet?

Finns det någon person som vid behov kan hjälpa familjen att översätta skriftlig information från förskolan?

Har barnet gått i förskolan tidigare?

Har barnet några speciella intressen eller vanor?

Har barnet någon trygghetsak som de kan ta med sig till förskolan?

Finns det något som barnet inte får äta, på grund av allergier eller annat?

Finns det något annat som vi på barnets avdelning behöver veta om barnets tidigare upplevelser?

Kontaktpersoner vid akuta händelser:

Namn:

Telefonnummer:

Bilaga 2

Förslag på ord att översätta

Svenska	Modersmål	Uttal
Pappa		
Mamma		
Äta		
Byta blöja		
Tvätta munnen		
Tvätta händerna		
Toalett		
Kissa		
Bajsa		
Sova		
Vila		
Läsa bok		
Hej		
Hej då		
Kommer snart		
Leka		
Törstig		
Hungrig		
Vatten		
Mjölk		
Mätt		
Klä på		
Klä av		
Gå ut		
Gå in		
Ja		
Nej		
Kom		
Vänta		
Glad		
Ledsen		
Titta		
Skogen		
Cykla		